

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Συνδρομή ἔτησια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστὸν ἔτος καὶ εἶνε ἔτησια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 32.

1 Ἰουνίου 1886

Τόμος ΚΑ΄

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835

Ὁ Gustave d' Eichthal ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις, τὴν 9ην Ἀπριλίου 1886, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 82. Τὸ ὄνομά του εἶναι γνωστὸν καὶ σεβαστὸν παρ' ἡμῖν ὡς ἀνδρὸς ἑλληνοστοῦ καὶ φιλέλληνος, μέγα λαβόντος μέρος εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλληνομαθείας ἐν Γαλλίᾳ, ὡς συλλαβόντος καὶ ὑποστηρίξαντος, μετὰ τοῦ ἡμετέρου κ. Ρενιέρη, τὴν ἰδέαν τῆς χρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ὡς γλώσσης διεθνούς, — ὡς ἐνθέρμως ἐνδιαφερομένου εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ εὐμενῶς φιλοξενούντος τοὺς ἐν Γαλλίᾳ μεταβαίνοντας Ἑλληνας, ὡς, ἐνὶ λόγῳ, ἐνὸς τῶν πολυτιμωτέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐν Γαλλίᾳ φιλελληνισμοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὸν ἐξ ἴσου, ὅτι, πρὸ πεντηκονταετίας καὶ ἐπέκεινα, ὁ Ἐϊχτάλ ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα καὶ διέμεινεν ἐπὶ δύο σχεδὸν ἔτη ἐν αὐτῇ, ὅτι τὴν ὑπηρετήσεν ὡς δημόσιος ὑπάλληλος καὶ, ὀλίγου δεῖν, συνέδεσε διὰ παντός μετ' αὐτῆς τὴν τύχην καὶ τὴν ὑπαρξίν του.

Τὰ τέκνα τοῦ ἀποβιώσαντος, γνωρίζοντα τὰ πρὸς ἐκεῖνον αἰσθήματά μου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, καὶ τὴν φιλίαν δι' ἧς ἐπὶ ἔτη πολλὰ με ἐτίμησε, μοὶ ἐνεπιστεύθησαν τὰς ἐν Ἑλλάδι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν γραφείσας ἰδιοχείρους σημειώσεις καὶ ἐπιστολάς τουτινάς περισωθείσας ἔκτοτε. Ἐξ αὐτῶν καταφαίνεται πόθεν κινούμενος ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα, τί εἶδε, τί ἐπραξε, καὶ διατί ἀνεχώρησε. Ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν προωρισμένα εἰς δημοσίευσιν, ἀλλὰ παρέχουν τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ὡς πιστὴ εἰ καὶ ἀτελής ἀπεικόνισις τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἐζήτησα καὶ ἔλαβα τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ φέρω αὐτὰ εἰς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων. Πιστεύω δὲ ὅτι θ' ἀναγνωσθῶσι παρ' ἄλλων μεθ' ὧν ἐγὼ τὰ ἀνέγνωσα περιεργείας. Τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀναζῶσιν εἰς τὰς ἐντυπώσεις τοῦ νοήμονος Γάλλου, σημειουμένας εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑστεροβουλίας, ἢ μεταδιδομένας εἰλι-

κρινῶς καὶ ἀπροκαλύπτως εἰς ἀπόντας φίλους του.

Οἱ γνωρίζοντες τὸν σεβάσμιον γέροντα κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη, πλήρη εἰσέτι ζωηρότητος, ἀκμαῖον καὶ δραστήριον τὸν τε νοῦν καὶ τὸ σῶμα, δύνανται νὰ φαντασθῶσιν ὅποιον πῦρ ἐνεφώλευε κατὰ τὴν νεότητά του εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ γενναίαν ψυχὴν του. Ἐχρημάτισε μέλος, καὶ μέλος ἐνεργόν, τῆς Σαινσιμωνικῆς εταιρίας. Ὅτε αὕτη, μετὰ τὴν δίκην καὶ καταδικὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς *Enfantin* διελύθη, (τὴν 28ην Αὐγούστου 1832,) πολλοὶ τῶν Σαινσιμωνιστῶν διεσπάρησαν εἰς τὰ ξένα. Ὁ Ἐϊχτάλ ἐπροτίμησε πάσης ἄλλης χώρας τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κρότος τῆς ἐπαναστάσεώς της ἀντήχει εἰσέτι εἰς τὴν Εὐρώπην. Πᾶσα φιλελεύθερος καρδιά παρηκολούθει μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ὁδῖνας τῆς ἀναγεννήσεώς της. Περιηγηθεὶς ἐπὶ τινὰς μῆνας τὴν Ἰταλίαν μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Κέρκυραν.

Ἦτο τριακοντούτης τότε. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1804 ἐν Nancy τῆς Γαλλίας, ἐνθα ὁ πατήρ του μετηνάστευσεν ἐκ Μονάχου. Μετὰ τινὰ ἔτη ἡ οἰκογένεια μετέβη εἰς Παρισίους, ἐγκατασταθεῖσα ὀριστικῶς εἰς τὴν πρωτεύουσιν. Ἐνταῦθα ὁ νέος Γουσταῦος ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ 13ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, μαθητεύων εἰσέτι. Ἀλλὰ δὲν προτίθεμαι νὰ γράψω τὴν βιογραφίαν του. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαθεν ὁ φίλος μου μαρκήσιος de Queux de St. Hilaire χάριν τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, οὗτινος ὁ Ἐϊχτάλ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρωτίστων θεμελιωτῶν καὶ στυλῶν. Περιορίζομαι ἐνταῦθα εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν ἰδιοχείρων σημειώσεων τοῦ ἀποβιώσαντος. Ἴδου αὐταί.

α— Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1833, 2αν ὥραν τῆς πρωΐας, ἀνεχώρησαμεν ἐκ Νεαπόλεως. Ἐφθάσαμεν εἰς Ὀτραντον τὴν πρωΐαν τῆς 25ης.

— Τὴν 30ην Σεπτεμβρίου, 10ην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀνεχώρησαμεν ἐξ Ὀτραντοῦ. Ἐφθάσαμεν εἰς Κέρκυραν τὴν 2αν Ὀκτωβρίου, ὥραν 2 μ.μ. Ἐμείναμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον *Bella Venezia*.

— Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου, ὥραν 7ην μ.μ. ἀναχώρησις ἐκ Κερκύρας ἐπὶ τῆς βρατσέρας *Ἀθηνᾶ* τοῦ πλοιοἰάρχου Βατσάνου, διὰ Πάτρας. Ὁ ναυλός 5 κολονάτα δι' ἕκαστον ἐπιβάτην.

— Τὴν 14ην Ὀκτωβρίου ἀναχωροῦμεν ἐκ Πατρῶν διὰ τῆς βρατσέρας τοῦ πλοίαρχου Κατσούλη, συμφωνήσαντες ναῦλον 10 κολονάτων καὶ ἐν κολονάτον προσέτι ὡς δῶρον, μ π ο ν α μ ἄ ν (bonamano).

— Τὴν 15ην ἐξημερώθημεν ἀντικρῶ τῆς Βοστίτης, τὸ δ' ἐσπέρας εἰσηρχόμεθα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Γαλαξειδίου. Τὸ Γαλαξειδίον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε 250 πλοῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος κατέστρεψεν 150. Ἐχει ἤδη 90. Ναυπηγοῦνται 5 μεγάλα βοϊκία.

— Τὴν 16ην ἐκδρομὴ εἰς Καστρί καὶ τὸν Παρνασσόν. Ἀποβιβαζόμεθα εἰς Σκάλαν. Συμφωνοῦμεν μὲ τοὺς ἀγωγιάτας πρὸς ἐν τάλληρον τὴν ἡμέραν δι' ἕκαστον ἵππον, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ ἐκδρομὴ θὰ διαρκέσῃ δύο ἡμέρας. Ἐπιστρέφοντες τὸ ἐσπέρας, ἔχομεν διένεξιν μὲ τοὺς ἀγωγιάτας ζητοῦντας δύο τάλληρα. Ἐμβαίνομεν εἰς τὴν λέμβον, τότε δὲ τὰ δοθέντα χρήματα γίνονται δεκτά. Ὁ πλοίαρχος συνεννοηθεὶς μὲ τοὺς ἀγωγιάτας καθ' ἡμῶν, διατείνεται, ὅτι δὲν ἐκδίδονται τὰ πρὸς ἀπόπλου ἐγγράφα ἂν δὲν πληρώσωμεν τρία τάλληρα περιπλέον. Τὰ ἐγγράφα ταῦτα ἐλάβομεν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἔλθωσι τὸ μεσονύκτιον, ἀλλ' ὁ πλοίαρχος εἶχε στείλει τοὺς ναύτας του εἰς Γαλαξειδίον, ὅπου ἐπώλησε τὸ φορτίον του, καὶ ἐνεκα τούτου δὲν ἀνεχώρει. Ἐν τούτοις ἐξίτηι νὰ πληρώσωμεν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀναβολὴν, ὡς προερχομένην ἐξ ἡμῶν. Μὴ δίδοντες ἀκρόασιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του κατορθοῦμεν ν' ἀποπλεύσωμεν τὸ πρῶτὴν 8ην ὥραν.

Εἰς Δελφούς εἶδομεν τάφους ἀρχαίους, χώρον ἐπίπεδον, ὅστις φαίνεται ἐμβαδὸν ναοῦ, καὶ εἶδος ἀμφιθεάτρου φυσικοῦ κατὰ τὸ πλείστον. Τὸ Κωρυκτεῖον ἄντρον ἢ Σαρανταυλί εἶναι πολὺ εὐρὺ καὶ ἀξιοπεριέργον. Ἡ κορυφὴ τοῦ Παρνασσοῦ εἶναι ἀπὸ τοῦδε χιονοσκεπής. Ἐκεῖθεν, λέγεται, βλέπει τις δλόκληρον τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν εἶχομεν τὸν καιρὸν ν' ἀναβῶμεν ἕως ἐκεῖ.

— (Ἄνευ ἡμερομηνίας.) Εἰς Ναύπλιον εὗρηκα τὴν Ἀντιβασιλείαν, τὸν ἐξάδελφόν μου Γουλιέλμον, καὶ τὸν Roujoux, ὅστις μ' ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Κωλέτην. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Laujuinais κ' ἐγὼ ἀνεχωρήσαμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλ' εἰς Αἰγίναν προσεβλήθημεν ὑπὸ δυσεντερίας, ἣτις παρ' ὀλίγον μὲ ἀφήρπαζε τῆς ζωῆς. Ὁ Γουλιέλμος ἦλθεν ἐκ Ναυπλίου νὰ μὲ ἴδῃ. Εὐτυχῶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἡ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων, τῆς ὁποίας ὁ ἰατρὸς μὲ ἐφρόντισε. Ἀμα ἀνέλαβα ὀλίγον μετέβην εἰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ εὗρομεν τοὺς Hill. Κατόπιν ἐπεστρέψαμεν εἰς Ναύπλιον.

Κατὰ μέσον ὄρον τὸ στρέμμα (ἐν Ἀθήναις) τιμᾶται 200 κολονάτα, ἥτοι φρ. 3.50 ὁ τε-

τραγωνικὸς πῆχυς, ἥτοι περὶ τὰ φρ. 4,000 τὸ arpent. Πρὸς οἰκοδομὴν μικρᾶς οἰκίας λιθοκτίστου ἀπαιτεῖται δαπάνη τοῦλάχιστον 5,000 ἕως 6,000 δραχμῶν ἐν τῇ παλαιᾷ πόλει, ὅπου ὑπάρχουν τὰ θεμέλια, εἶναι δὲ πρόχειρον καὶ τὸ ὑλικόν. Ἡ δαπάνη αὕτη ὑπερβαίνει τὰ μέσα τῶν πλειοτέρων κατοίκων, οἵτινες οἰκοδομοῦν οἰκίας οὐχὶ λιθοκτίστους.

Ὁ κ. Finlay ἐπώλησε γαίας, περιλαμβανομένας ἐντὸς τοῦ νέου σχεδίου τῆς πόλεως, πρὸς 50 τάλληρα τὸ στρέμμα. Ὁ κ. Κλεάνθης προσφέρει τὰ ἰδικὰς του πρὸς 150 τάλ. Τοὺς εἰς Σεπόλια κήπους του ἠγόρασεν ὁ κ. Finlay πρὸς 50 κολονάτα περίπου. Εἰς τὴν πεδιάδα αἱ γαίαι δὲν δύνανται νὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀκριβῶς, ἀλλ' ἔχουν βεβαίως ἀξίαν κατὰ πολὺ μικροτέραν τῶν εἰς τὰ Σεπόλια, αἱ ὁποῖαι ποτιζονται ὑπὸ τοῦ Κηφισοῦ.

Τὰ τρία τῆς Ἑλλάδος δικαστήρια ἐδρεύουν εἰς Ἄργος, Θήβας καὶ Μεσολόγγιον, ἀσχολοῦνται δὲ μόνον περὶ τὰ ποινικά. Ὡστε, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ μικρὰ ποσὰ ὑποθέσεων ὅσαι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τῶν δημογεροντιῶν, ἀδύνατος ἡ ἀπονομὴ δικαιοσύνης ἐν Ἑλλάδι. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηναίων εἶναι κατὰ χρεοὶ πρὸς ἀλλήλους. Ἐὰν ἰδρυθῇ δικαστήριον, θὰ ἐπέλθῃ ἀπειρία δικῶν.

Τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσπράττει περὶ τὰς φρ. 4,000 κατὰ μῆνα, ὡς πληροφοροῦμαι.»

Ἐνταῦθα διακόπτονται αἱ ἐν τῷ ἡμερολόγιῳ ἐγγράφαι, ἀλλ' ἀναπληροῦσι τὸ κενὸν τὰ ἐπόμενα ἀποσπάσματα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Ἐιχτάλ πρὸς τὸν φίλον καὶ συναηλικιώτην του Duveyrier. Σαινσιμωνιστῆς καὶ οὗτος, περιελήφθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Enfantin κατηγορίαν καὶ κατεδικάσθη εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν. Μετέπειτα ἐπέδωθη εἰς τὴν δραματουργίαν καὶ συνέγραψε πολλὰ δράματα καὶ κωμωδίας. Ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 1866.

Ἐκ Ναυπλίου, 19 Μαΐου 1834.

αΧθὲς ἐπέρασα τὴν ἡμέραν εἰς Μελίσσαν, χωρίον ἐντὸς στενῆς κοιλάδος, εἰς τριῶν περίπου λευγῶν ἀπόστασιν ἐντεύθεν, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐπιδαύρου, ὅπου κατ' ἐξαιρέσειν ἔμειναν ὀλίγα δένδρα, — διότι καθ' ὅλην τὴν Ἀργολίδα ἡ γῆ, διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξυρίσθη ὡς διὰ ξυραφίου. Μόνον ἐδῶ ὑπὸ τὰ δένδρα τῆς μικρᾶς ταύτης κοιλάδος, παρὰ τὰς ὄχθας βυακίου, εὗρισκει τις δρόσον καὶ σικιάν. Ἡμῖν ἐκεῖ μεθ' ἐνὸς Ἑλλήνου, τοῦ Πονηροπούλου, καὶ ἐνὸς Γάλλου, τοῦ Roujoux, περὶ τῶν ὁποίων θὰ σοῦ ἀναφέρω

καὶ πάλιν. Ἀποῦ ἐπρογεύθημεν ἐξ ἀρνίου ψητοῦ à la palicare, ἐμείναμεν ἐξηπλωμένοι μέχρι τῆς ἐσπέρας ὑπὸ ἀνθιμμένας πορτοκαλέας καὶ βοιάς, περικυκλούμενοι ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν. Ὁ καύσων ἐνταῦθα ἤρχισεν ἀπὸ τὸν Μαΐου μόνον. Ἐνεκα τῶν περίξ ὀρέων ἡ ἀνοιξις ἀργεῖ. Μέχρι τέλους Ἀπριλίου ἐκαίμεν ξύλα πρὸς θερμανσιν. Ἄλλ' ὅμως ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ἐκείνο τὸ ὅποιον ἡμεῖς ἐν Γαλλίᾳ λέγομεν ψῦχος. Ὁ παγετὸς εἶναι σπανιώτατον φαινόμενον. Ἄλλ' ἡ εὐαίσθησις τοῦ σώματος αὐξάνει ἐνταῦθα, αἱ δὲ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας, ὡς ἐκ τῆς διαδοχῆς τῶν ἀνέμων τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ἐπιβάλλουν τὴν ἀνάγκην πολλῆς προφυλάξεως. Οὕτω, λόγου χάριν, πρέπει νὰ φέρῃ τις ἐνταῦθα, καὶ ἐν καιρῷ θέρους, ἐνδύματα θερμότερα ἢ παρ' ἡμῖν. Οὕτως ἐνδύονται οἱ ἐγχώριοι, πρέπει δὲ νὰ τοὺς μιμώμεθα. Καθ' ὅλον τὸν Μαῖον εἴχομεν καθ' ἐκάστην περὶ τοὺς 20 καὶ ἐπέκεινα βαθμοὺς Réaumur.

Γράφων πρὸς σέ, γράφω ὅ,τι μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, καθὼς θὰ συναμίλου μετὰ σοῦ ἐπιστρέφων. Αἱ ιδέαι ἐπισωρεύονται καὶ ἀναμιγνύονται ἄνευ σειρᾶς. Συνέζησα μετὰ σοῦ εἰς τὸ παρελθὸν ζωὴν τοσοῦτον πολυκύμαντον! Τὸ παρελθὸν ἐκεῖνο παρῆλθε, ἀλλ' ἐκάστη συνάντησις ἡμῶν φέρε ἐγκεχαραγμένην τὴν σφραγῖδά του.

Τὸ παρελθὸν τοῦτο, εἰς τὸ ὅποιον ἕκαστος ἡμῶν συνεισέφερε τὸ μέρος του, καίτοι ἐντελῶς τὴν σήμερον ἀποσβεσθέν, ὑπῆρξεν ὅμως ἰκανῶς μέγα ὅπως ἐκτείνῃ ρίζας τινὰς εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς γῆς. Τὸ ἀνεῦρον εἰς Ῥώμην καὶ εἰς Νεάπολιν, τὸ εὔρον ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο δὲ ἦτο καὶ μία τῶν κυριωτέρων ἀφετηριῶν μου εἰς ὅ,τι πράττω ἐνταῦθα. Ἐν Ἑλλάδι πρῶτιστος ἀντιπρόσωπος τοῦ Γαλλικοῦ φιλελληνισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ εἰς τῶν δύο μαθητῶν τοῦ Σαινσιμῶν. Ἐδῶκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα χρήματα καὶ ὑγείαν, διότι μετέβαλεν ἐνταῦθα ὀλοσχερῶς τὴν ἰατρικὴν. Ὁ Bailly ἀφῆκεν ὄνομα ἀγαθὸν ἐν Ἑλλάδι. Χιλιάδες ἀνθρώπων ὀφείλουσιν εἰς αὐτὸν τὴν ζωὴν. Τὸ δὲ παράδοξον, ὅτι πάντες ἐκ συμφώνου ἐνταῦθα ἀναγνωρίζουν τὴν ἀξίαν του. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων φίλων του τὸν προσκαλοῦν νὰ ἐπανέλθῃ, εἶναι δ' εὐδιάθετος νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ εἶμαι ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος ὅτι τῷ ἐπιφυλάσσεται ἐν Ἑλλάδι στάδιον κάλλιστον.

Ὁ μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Graillard εἶναι τὴν σήμερον ἀρχηγὸς τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, τὸ ὅποιον αὐτὸς ἐξ ὀλοκλήρου διέπλεσε. Εἶναι δὲ τοῦτο ὁ ἐπιτυχέστερος τῶν στρατιωτικῶν ὀργανισμῶν τῆς Ἑλλάδος (*). Ὁ Graillard διακρύπτει ὅτι τὴν ἐπιτυχίαν του ὀφείλει εἰς τὰς ἀρχαῖας ὀργανισμοῦ, τὰς ὁποίας ἤντησεν ἐκ τῆς

Σαινσιμωνικῆς διδασκαλίας. Ἀτυχῶς ὁ Graillard παρεδέχθη ὑπὲρ τὸ δέον πιστῶς τὰς ιδέας τοῦ διδασκάλου του ὡς πρὸς τὸ περὶ διαίτησις σύστημα τοῦ Broussais, καὶ τὴν μεταφυσικὴν τῆς περὶ ἀνθρώπου ἐπιστήμης, ἀμφοτέρωτα ταῦτα ἀντίθετα εἰς τὴν φύσιν του καὶ συντέμνοντα τὴν ζωὴν του. Ἀληθῶς ὑπέφερε πολλά, ἀλλ' ὅμως καίτοι τεσσαρακοντούτης φαίνεται γεγηρακῶς ὡς ἄνθρωπος ἐξηκοντούτης.

Ἡ διαβάσις ἐντεῦθεν τοῦ Goury ἦτο δι' ἐμέ ὡς ἐμφάνισις λαμπρῶ μετεώρου. Πρὸ τεσσάρων ἡδὲ ἐτῶν διῆλθε τὴν Ἰταλίαν, τὴν Σικελίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτον, ἐπεσκέφθη τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πανταχοῦ τὸν ἐθαύμασαν καὶ τὸν ἠγάπησαν. . . Ὁ Goury εἰργάσθη καρποφόρως ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος. Ἀνεῦρε τὰ ἔχνη τῶν κοσμουσῶν τὸν ναὸν ἀρχαίων ζωγραφιῶν, καὶ προσέθηκεν ἀποδείξιν πασιφανῆ εἰς τὰς ἡδὴ ὑπαρχούσας περὶ τῆς χρήσεως τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων. . .

Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς δὲν φέρε μόνον τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀνδρός τὰ ἔχνη. Καὶ τῆς γυναικὸς τὸ ἔργον ἤρχισεν ἡδὴ τελούμενον ἐν αὐτῇ. . . .

Ἴσως εἶδες πρὸ τινων μνημῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστολὴν περὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἔστειλα διὰ τοῦ Flachet πρὸς δημοσίευσιν. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη περιέχει λεπτομερείας περὶ τῆς ἀξιολογού ταύτης σχολῆς, ἥτις ἀποτελεῖ, καθόσον γνωρίζω, τὴν μόνην ἐν Ἑλλάδι ἐπιχείρησιν, καθ' ἣν ὑπῆρξε σύμψοινα ἐντελής μετὰ τῶν ἐντοπιῶν καὶ τῶν ξένων, μετὰ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων. Ὅτε ἡ κυρία Hill με διηγείτο τὴν σειρὰν τῶν ἀγῶνων τῆς πρὸς σύστασιν τῆς σχολῆς τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς συντετριμμένης πόλεως καὶ τῆς περιαλωγῆς κοινότητος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐλάμπρυνε τὸ πρόσωπόν της. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀκούω τὸν Ὁθέλλον, ἀφηγοῦμενον τοὺς πολέμους του. Μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν μου ἐξηκολούθησα μετ' αὐτῶν ἀλληλογραφίαν. . . . Ἐσχάτως ἦλθεν εἰς Ναύπλιον διὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα τὸ χριστιανικώτατον τοῦτο ζεῦγος, καὶ ἠυδόκησε νὰ στρατοπεδεύσῃ εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ νέου Σαινσιμωνιστοῦ. Πρῶτην ταύτην φορὰν ἐστόλισα τὰ δωμάτιά μου πρὸς ὑποδοχὴν γυναικός. (Ἔστω πρὸς γνώσιν σου ὅτι ἡ κυρία Hill ἔχει ἡλικίαν 32 ἐτῶν, εἶναι μεγαλόσωμος, εὐρωστος, ἀφελῆς τὴν ἔκφρασιν καὶ σεμνὴ, ἀλλὰ ζωηρὰ καὶ εὐχάριστος, ἔχει δὲ εἰς τὰ βλέμματα τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ Πίστις μόνη δίδει. Εἶναι ἄτεκνος.) Πρὸ τινων ἐβδομάδων ὑπεδέχθη ἐπι-

1833, ἐδημοσιεύθη τὴν 12 Ἰουλίου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ Βασιλικὸν διάταγμα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς φέρε χρονολογίαν 20 Μαΐου 1833. Τὸ σῶμα συνεποστοῦτο ἐν συνόλῳ ἐξ ἀνδρῶν καὶ ἀξιωματικῶν 1059.

(*) Ὁ διορισμὸς τοῦ συναγματάρχου κ. Φρ. Γραλλιάρ, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς, ἀπὸ 24 Μαΐου

σης εἰς τὸ δωμάτιόν μου τὸν καλλιτέχνην Goury. . . . Ἐἶνε ἀληθῶς ἱερὸν μυστήριον ἢ πρὸς γυναῖκας καὶ καλλιτέχναις προσφερομένη φιλοξενία!

Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Hill ἦλθον πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς Ἑλλάδα, ὑπέκοντες εἰς αἶσθημα ἐνθουσιασμοῦ αὐθόρητον, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἑταιρίας τῶν Χριστιανικῶν ἀποστολῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν τούτοις περὶ τὰ τέλη τοῦ 1832, ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1833, Ἀμερικανίς τις, ἡ κ. Willard, ἥτις πρὸ ἐτῶν ἀφιέρωθη εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς παιδείσεως καὶ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἥτις ἐθμελιώσεν εἰς τὴν ἐκεῖ πόλιν Τρωάδα κατάστημα ἐκπαιδευτικὸν ἐπὶ ὄλως νέων βάσεων, ἐξ οὗ περίπου τρισχίλια νέαι ἐξῆλθον ἤδη, συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ νὰ συστήσῃ ἑταιρίαν κυριῶν πρὸς μετάδοσιν τοῦ εὐεργετήματος τῆς παιδείσεως καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἑταιρία συνεκροτήθη καὶ ἐζήτησε πληροφορίας παρὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανῶν ἱεραποστόλων, ἰδίως δὲ παρὰ τοῦ κ. καὶ τῆς κ. Hill. Κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς μετ' αὐτῶν ἀνταποκρίσεως ἀπεφάσισεν ἡ ἑταιρία, ἀντὶ τοῦ νὰ συστήσῃ νέαν σχολὴν, νὰ υἰοθετήσῃ τὴν ἤδη ἀκμάζουσαν σχολὴν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἑταιρίας καὶ ἐγένετο οὕτω, — πρῶγμα πρωτοφανὲς ἐν Ἀμερικῇ, — ἡ συνένωσις δύο διαφόρων ἑταιριῶν πρὸς ἐπίτευξιν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, καθόσον ἡ πλειονότης τῶν συνεταιρισθεισῶν κυριῶν ἀνήκουσιν εἰς τὰς καὶ ἡ ἐπισκοπικὰς αἱρέσεις.

Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Hill, ὑποστηρίζομενοι ὑπὸ τῶν νέων τούτων φίλων, καταγίνονται νὰ ἐπεκτείνωσιν τὸν κύκλον τοῦ ἰδρυματός των καὶ νὰ προσθέσωσιν εἰς αὐτὸ οἰκοτροφεῖον καὶ διδασκαλεῖον διὰ γυναῖκας. Ἐπιζητοῦν τὴν ὑποστήριξιν τῆς Κυβερνήσεως, ἔπραξα δὲ πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην, ὅπως τὴν ἀπολαύσωσι καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτύχωσι(1).

Ἀφότου ἀφίχθην ἐνταῦθα ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ φέρω ἀποίκους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς ἐρημωθείσης ταύτης χώρας, πόλεις, μνημεῖα, θέατρα, δρόμοι, οἰκίαι, — ἐπὶ τῶν σιωπηλῶν ἤδη θαλασσῶν τῆς, πλοῖα ἰστιοφόρα, ἀτμοκίνητα, — ταῦτα πλανῶνται ἀενάως ἐνώπιον τῆς φαντασίας μου. Ἐπὶ ἐξ ἤδη μῆνας στρέφω καὶ περιστρέφω τὴν σφαῖραν εἰς τὰς χεῖράς μου, προσπαθῶν νὰ εὕρω ἐπ' αὐτῆς σημεῖον λαβῆς. Ἐπὶ τέλους, πρὸ δύο μηνῶν, τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Goury, συνέσφιγξα τὰ δάκτυλα, καὶ ἀπὸ σχεδίου εἰς σχέδιον, ἀπὸ διάβημα εἰς διάβημα, κατώρθωσα νὰ ἐπιτύχω τὴν συγκρότησιν εἰδους γραφείου πολιτικῆς οικονομίας, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλάβῃ καὶ θὰ φέρῃ, ἐλπίζω, εἰς πέρας τὸ ἐ-

πιχείρημα. Ἀποτελῶ μέρος τοῦ γραφείου τούτου μετὰ τοῦ Πονηροπούλου καὶ τοῦ Roujoux, περὶ τῶν ὁποίων σοὶ ἔγραφα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς μου.

Ὁ Πονηρόπουλος, πεντηκοντούτης τὴν σήμερον, μετῆλθεν ἐπὶ δεκαπενταετίαν τὸ ἐμπόριον μετὰξὺ Μεσογείου καὶ Ἀδριατικῆς. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πατρίδος τοῦ Ἀρκαδίας, πόλεως τῆς Μεσσηνίας, καὶ συναθροίσας σῶμα ἐξ ἀνδρῶν 1,500 συνειργήσε μεγάλως εἰς τὴν κατατρόπωσιν τοῦ Δράμαλη, ὅστις ἀπώλεσεν εἰς τὴν Ἀργολίδα στρατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδων. Ἐκτοτε παρεκλήθη εἰς ἀπάσας τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις, ἐζήσκησε δημόσια λειτουργήματα, καὶ τοῦτο ἐπιτυχῶς. Εἶναι, καθ' ἃ βεβαιοῦμαι, ἄνθρωπος ἐντιμος, γνωρίζει δὲ κατὰ βῆθος τὸν τόπον, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἐστὶ τῆς στατιστικῆς.

Ὁ ἕτερος τῶν συναδέλφων μου, ὁ Roujoux, εἶναι ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Goury. . . . Συνεπλήρωσε μόλις τὸ εικοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, οὐδέποτε δὲ εἶδα ἄνθρωπον τῆς ἡλικίας του τοσοῦτον μεμορφωμένον. Ἐνθερμος δημοκράτης, ἐπολέμησε μανιωδῶς εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου (1830.) Τοσαύτη ἦτο ἡ ἐξάψις του, ὥστε ἐπὶ τινὰς μῆνας διέμεινεν ὡς ἐξω φρενῶν. Τὸν ἔστειλαν εἰς Ἑλλάδα ὅπως καθησυχάσῃ ἐντελῶς. Εἶχε διδαχθῆ τὰ ἑλληνικὰ παρὰ τοῦ Κοραῆ, τὸ δίκαιον παρὰ τοῦ Daunou καὶ τοῦ Legraverend. Προσεκολλήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐπίσημως προσέφερε δὲ μεγάλας ὑπηρεσίας, χάρις εἰς τὴν γνώσιν του τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν τεραστίαν δραστηριότητά του καὶ τὴν ἐπιδειξιότητά του εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐγγχωρίων σχέσεις. Εὐτυχῶς δὲ εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρέσβεως Rouen ἄνθρωπον ἡμερον καὶ συμβιβαστικόν, μαθητὴν τοῦ Talleyrand, ὅστις κατώρθωσε διὰ τῆς γλυκύτητός του νὰ δαμάσῃ τὸν ἀτίθασσον χαρακτῆρά του. Ὁ κ. Rouen πολλάκις ἐζήτησε διορισμὸν ἐπίσημον διὰ τὸν νέον τοῦτον, ὅστις πολλαχῶς ἐγένετο χρήσιμος εἰς τὴν πρεσβείαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ τὸν ἀπολαύσῃ. Ἐσχάτως ἀπέστειλαν ἐνταῦθα, ὡς ἀκόλουθον τῆς πρεσβείας, τὸν Eugène Ney, νέον ἐξυπνον, ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μὴ ἔχοντα τὴν πείραν τῶν πραγμάτων καὶ μάλιστα τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου τούτου. Ὁ Roujoux ἀηδιασμένος, προσκαλούμενος δὲ καὶ παρὰ τοῦ πατρός του, ἠτοίμαζέτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν ὅτε τῷ ἐπρότεινα νὰ συμπράξωμεν εἰς ὅ,τι σοῦ ἔλεγα. Ἐδέχθη ἀμέσως τὴν πρότασίν μου, ἡ δὲ ὑπόθεσις ἐπέτυχεν ἐντελῶς.

Τὸ διάταγμα περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ γραφείου ἐξεδόθη ἤδη, τὸ δὲ περὶ τῶν διορισμῶν ὑπογράφεται ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν.

(1) Ἐν ἀχρονολογητῷ σημειώσει ἀναφέρεται: ἐν τῷ ἡμερολογίῳ, ὅτι ἡ Λουθηρανὴ Ἀμερικανικὴ σχολὴ τοῦ King περιέχει 200 μαθητάς, ἡ Ἐπισκοπικὴ τοῦ κ. Hill 150, καὶ ἡ τῆς κ. Hill 250 κοράσια.

Ἄνευ τοῦ Roujoux δὲν ἤθελα ποτὲ ἀναλάβει τὸ ἔργον τοῦτο. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀπηρτεῖτο ἡ δραστηριότης, τὸ ἀκαταπόνητόν του, ἡ γνώσις του τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου, καὶ σχέσεις του μετὰ προσώπων ἰσχυρῶν. . . . Ἐἶναι φύσις ἰσχυρὰ καὶ γενναία, ἄνθρωπος ἀκέραιος, μαθητῆς τοῦ Κοραῆ, τοῦ Daupou τοῦ Legraverend, ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶναι νέος τὸν ὅποιον ἀγαπῶ πολὺ καὶ ὅστις μὲ ἀγαπᾷ. . . .

Τὸ ἔργον εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἐπιδοθῶ εἶναι κατὰ πάντα τῆς ἀρεσκείας μου, ὑπάρχουν δὲ πλεῖσται ἐγγυήσεις ἐπιτυχίας ὅπως κατορθωθῆ τι οὐχὶ μόνον καλὸν, ἀλλὰ καὶ νέον. Ἡ Κυβέρνησις ἐμφορεῖται διαθέσειν ὅλως φιλελευθέρων. Ἔχει ἀποφασίσαι νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὸν σχηματισμὸν ἀριστοκρατίας μεγάλων γαιοκτητῶν, κατὰ συνέπειαν δὲ θὰ εἰσαγάγῃ ἐξ ἀνάγκης τροπολογίας σημαντικὰς εἰς τὸ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας. Ἄλλως δὲ οἱ Ἕλληνες ἐννοοῦν κάλλιστα πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὰ οικονομικά. Γνωρίζουν τι σημαίνει πίστις, εἶναι εὐδιάθετοι νὰ δεχθῶσιν ἐξ Εὐρώπης πάσας τὰς βιομηχανικὰς βελτιώσεις τὰς δυναμένας ν' αὐξήσωσιν τὴν ἀξίαν τῆς γῆς των, νομίζω δὲ ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἴδωσιν ἀποικίας, καὶ μάλιστα ἀποικίας βιομηχανῶν, ἐγκαθισταμένας εἰς τὴν πατρίδα των. Δὲν θ' ἀποκρούσωσιν καὶ ἀποικίας γεωργικὰς, ἀρκεῖ μόνον νὰ δοθῇ εἰς τοὺς παλαιοὺς κατοικοὺς μερὶς ἰκανὴ κατὰ τὴν διανομὴν τῆς ἐθνικῆς γῆς, ἣτις ἀποτελεῖ τὰ 3/4 τῆς χώρας.

Κατὰ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ διεξαχθῇ ὁ ἀποικισμὸς οὗτος; Πῶς νὰ συνδυασθῶσιν αἱ Ἀγγλικαὶ, Γαλλικαὶ καὶ Γερμανικαὶ ἀποικίαι; Πῶς νὰ ἐκλεχθῶσιν οἱ ἀποικοὶ; Δύναται νὰ γείνη ἐνταῦθα ἐφαρμογὴ τις τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ γενομένων δοκιμῶν πρὸς συνεταιρισμὸν τῶν ἐργατῶν; Περὶ τούτου ὑπέβαλα εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἔγραψα δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἐν Παρισίοις, ἰδέας τινὰς. Παρεκάλεσα μάλιστα τὸν ἀδελφόν μου νὰ σοὶ τὰς διακοινώσῃ. . . . Ἀνάγκη νὰ στρωθῶ εἰς τὴν ἐργασίαν, νὰ συνομιλήσω μετὰ τῶν Ἑλλήνων, πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ καθυποβάλω θετικώτερα ζητήματα εἰς τοὺς φίλους μου καὶ ἐπικαλεσθῶ τὴν συνδρομὴν καὶ τὰς συμβουλὰς των. Ἄλλ' ὅμως δύναται οὗτοι ἀπὸ τοῦδε νὰ μὲ φωτίσωσιν ἐκ τῶν προτέρων ὡς πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ, τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας τοιούτου ἀποικισμοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων δύναται καλλίτερον νὰ ἐκλυθῶσιν Εὐρωπαῖοι εἰς τὰς χώρας ταύτας. Θὰ μὲ ὑποχρεώσωσιν οἱ φίλοι μου βοηθοῦντές με εἰς τὸ νὰ παρέξω εἰς τοὺς συνεργάτας μου καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν φῶτα πρὸς ὁδηγίαν των.

Τὰ μεγαλείτερα προσκόμματα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων σχεδίων θὰ προέλθωσιν ἐκ τῶν ραδιουργιῶν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνταῦθα πολιτικῆς. Τοῦτο ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῆς Ῥωσίας,

ἣτις ἐνεργεῖ ὅτι δυνατὸν ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἐπὶ τὸ κανονικώτερον ἀποκατάστασιν τοῦ τόπου. Καὶ ἡ Ἀγγλία αὐτὴ ἔχει ἐνταῦθα ὡς ἀντιπρόσωπον ἄνθρωπον ὅστις διῆλθε τὸν βίον ραδιουργῶν, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι τὴν τέχνην του. Ἐν Ἰσπανίᾳ ἐξηρέθισε τοὺς φιλελευθέρους καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπώλησεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους των. Ἐν Ἰταλίᾳ ἐξηρέθισε τοὺς Καρβονάρους καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπώλησεν εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς. Ἐν Ἀμερικῇ ἀπεστάλη παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του εἰς τὴν ἐν Παναμᾶ σύνοδον διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκρότησίν της, καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα· δὲν ἦτο δὲ ἄλλως δύσκολον τοῦτο. Ἐνταῦθα ἀπεστάλη πρὸ 5 ἐτῶν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Καποδιστρίου καὶ ἐξετέλεσε θαυμασιῶς τὴν ἀποστολὴν του. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐξῆγειρε κατ' αὐτοῦ τὸ Συνταγματικὸν κόμμα, ἠθέλησε μετέπειτα νὰ πωλήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Αὐγουστίνον, τὸν ἀδελφόν τοῦ Κυβερνήτου. Μετὰ δὲ τὴν ἄφιξιν τῆς Ἀντιβασιλείας, φθονῶν τὴν ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐξασκουμένην ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροήν, ἐξεμεταλλεύθη τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν κενοδοξίαν τοῦ Ἀρμανσπέργου, προέδρου τῆς Ἀντιβασιλείας, τὸν ἐξώθησεν εἰς ραδιουργίας ὅπως ὑποσκελίσῃ τοὺς συναδέλφους του καὶ μείνῃ αὐτὸς μόνος παντοδύναμος, τὸνλάχιστον μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέφερον οὕτω τὴν οἰκτρὰν ῥῆξιν ἡ ὅποια ἐξέσπασε μεταξὺ τοῦ κόμματος καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἀντιβασιλείας. Οὗτοι, — ἄνθρωποι δραστήριοι, ἔχοντες δὲ καὶ τὴν πλειοψηφίαν, — ἐζήτησαν τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Dawkins ἀλλ' ἀπέτυχον μέχρι τοῦδε, εἴτε διότι τὴν ἐζήτησαν ἀνεπιτηδείως, εἴτε διότι ὁ Dawkins κατώρθωσε νὰ παραστήσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὡς Ῥωσικὴν μηχανορραφίαν, εἴτε, ἐπὶ τέλους, διότι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν εἶναι εἰλικρινῆς εἰς τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ ἐνταῦθα ἄνθρωπον τῆς σχολῆς τοῦ Wellington καὶ τοῦ Castlereagh.

Καὶ ὅμως ἡ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐντελής συμπνοια εἶναι ὅρος ἀναπόφευκτος πρὸς ἐπιτυχίαν πάσης ἀποπειρας ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνόσω δὲ ὑπάρχει ὁ Dawkins ταιαύτη συμπνοια δὲν εἶναι δυνατὴ.

Ἐπειδὴ περὶ Ἀγγλίας ὁ λόγος, προσθέτω ὅτι εὐρίσκεται ἐνταῦθα νέος τις Noel, ἀδελφὸς ἐκείνου τὸν ὅποιον ἐγνώρισες εἰς Λονδίνον. Οὗτος ἠγόρασεν εἰς Εὐβοίαν ἰδιοκτησίαν. . . . Εἶναι νεώτατος, κάλλιστος ἄνθρωπος, μέγας δὲ φίλος τῶν Hill.

Τῆ 26ῃ Μαΐου 1834.

Τὴν 21ην τοῦ μηνὸς τούτου ὑπεγράψαν, φίλατατε, οἱ διορισμοὶ, χθὲς δὲ, εορτὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔλαβα τὸ δίπλωμά μου. Ἰδοὺ ἐγὼ λοιπὸν μέλος τοῦ Γραφείου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας

Ἐπεθύμεις πάντοτε οἰκονομίαν εἰς τὰ κατ' ἐμέ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐμάντευες.

Ὁ Κωλέτης, ὁ ὑπουργός μου (τῶν Ἑσωτερικῶν), ἐχρημάτισεν ἰατρός τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ἐλαθε μέρος ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐνεργὸν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, εἰ καὶ ὀλιγώτερον γνωστός τινῶν τῶν ἐνταῦθα μεγαλαύχων. Ἀπὸ τοῦ 1823 εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἐθνικοῦ, ἄλλως συνταγματικοῦ, κόμματος καὶ ἐστηρίχθη ἀείποτε εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ ἀντίπαλός του, εἶναι ὁ ἡγέτης τῶν Φαναριωτῶν καὶ τῶν Κοτσαμπασιδῶν τῆς Πελοποννήσου, στήριγμά του δὲ εἶναι ἡ Ἀγγλία, ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Dawkins.

Ὁ Roujoux κ' ἐγὼ δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ κοιμηθῶμεν. Ὁ ταχυδρόμος οὗτος φέρει ἀριθμὸν ἰκανὸν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐγράψαμεν πρὸς φίλους. Εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ ἐργασθῶμεν μετὰ ζήλου. Εἰς ὅσους φίλους εὕρης εὐδιαθέτους νὰ ἔλθωσι πρὸς ἀποικισμὸν, δύνασαι νὰ ὑποσχεθῆς οὐρανὸν ὠραῖον, κυβέρνησιν φιλελευθέραν, δικαιώματα πολιτῶν Ἑλλήνων, πλήρη ἐλευθερίαν θρησκευτικὴν, ἔλλειψιν τίτλων εὐγενείας, νόμους καὶ ἔθιμα ἀξιοβόλοια, γῆν εὐφοροτάτην, κτλ.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἀποικισμὸς θὰ ἀρχίσῃ ἐκ τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἡλίδος. Ἡ ὠραιότης τῶν παραλίων, ἡ ἐγγύτης τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ ἀφθονία δασῶν καὶ ὑδάτων, ἡ εὐφορία τῆς γῆς, αἰτιολογοῦν τὴν τοιαύτην προτίμησιν.

Πρέπει νὰ λάβῃ μέρος ἰσχυρὸν ἡ Γαλλία εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἡ τροπολογία τοῦ περὶ πενήτων Νόμου ἐν Ἀγγλίᾳ θὰ διευκολύνη τὴν ἐκείθεν ἐξοδὸν ἀποίκων, ὑποδοθηοῦσης καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ἐὰν ἡ Γαλλία δὲν ἀποστείλῃ ἀριθμὸν ἰκανὸν ἀνθρώπων εἰς Πελοπόννησον, τὰ παραλία ταῦτα θὰ γείνωσιν Ἀγγλικὰ καὶ Αὐστριακά.

Ὡς πρὸς ὄρους παραχωρήσεως, σκοπεύομεν νὰ παραδεχθῶμεν καὶ πωλήσεις, καὶ πολυετεῖς ἐνοικιασεις, καὶ παραχωρήσεις διαρκεῖς ἐπὶ πληρωμῇ ἐτήσιου ἀποτίσεως. Ἄμα τελειωθῇ ἡ στατιστικὴ ἐργασία, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας, θὰ στείλωμεν ὁδηγίαν εἰς τοὺς προξένους . . .

Ἀφότου ὁ Εἰχτάλ ἀνέλαβε τὰ νέα καθήκοντά του, δώσας τὸν συνήθη ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας, ἔπαυσε σημειῶν τὰς ἐντυπώσεις του εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του. Σπάνιοι μόνον τινὲς ἐν αὐτῷ καὶ σύντομοι ἐγγράφαι μαρτυροῦν ὅτι δὲν τὸ ἐλησμόνησεν ὀλοσχερῶς. Οὕτω μετὰ τὴν 22αν Μαΐου, ὅτε ἀέδηρσοσιεῦθη εἰς τὴν Ἐρημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὁ ὄργανισμὸς τοῦ γραφείου τῆς Πολι-

τικῆς Οἰκονομίας,» ὁ Ἰούνιος παρέρχεται δόλοκληρος ἄνευ σημειώσεώς τινος. Ἀλλὰ τὴν

— α6/18 Ἰουλίου σημειοῦται ἀναχώρησις διὰ Σπέτσας, ὅπου εὐρίσκεται ὁ κ. Ἄβελ ἀσθενής.

— τῆ 10/22 Ἰουλίου, Ἐπιστροφή εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ πλοίου ὁ Λεωνίδας τοῦ πλοιάρχου Μῆζη.

— 17/29 Ἰουλίου, Ἐπετηρὶς τῶν τριῶν ἡμερῶν (τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830) παρὰ τῷ Roujoux.

— 19/31 Ἰουλίου. Ἀφιξίς τοῦ πλοίου *la Diligente* φέροντος τὴν εἰδησιν τῆς ἀνακλήσεως τῶν μελῶν τῆς Ἀντιβασιλείας Maurer καὶ Abel καὶ τοῦ πρέσβειος τῆς Βαυαρίας Gasser.

— 20/1 Αὐγούστου, Ἀφιξίς τοῦ *Cobel* καὶ τοῦ *Klengse*,» κτλ.

Ἄλλ' οὐδεμία ἐν τῷ σημειωματαρίῳ πληροφορία περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Γραφείου ἢ περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἐν τούτοις ἀπὸ τὴν 19ην Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 18 Ὀκτωβρίου ἔ. π. ἐνέσκηψεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας τρικυμία, τῆς ὁποίας τὰς ἀξιοπεριέργους περιπετείας βλέπομεν εἰς τὰ ἐπόμενα ἐγγράφα, ἅτινα ἐν ἀντιγράφῳ διετήρησεν ὁ ἀρχαῖος τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπάλληλος ἢ ἀνάγνωσις των εἶναι διδακτικὴ, ὡς ἐνδείξεις μικρὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ Ἑλλάς ἐκυβερνᾶτο τότε. Ἐξ ὄνουχος τὸν λέοντα.

(Ἔπειτα συνέχεια)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βέρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 321]

Ἐκ πάντων λοιπὸν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν ἦτο ἐν τῇ μυστηριώδει ἐκείνῃ ὑπόθεσιν παράγων ἔχων σημασίαν ὅσην τοῦλάχιστον καὶ αὐτὸς ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν. Δυνατὸν νὰ ἐγίνωσκεν οὗτος τὸ ἀπόκρυφον ὅπερ μετέβαινον τόσον μακρὰν ὅπως διευκρινήσωσιν. Ἄν τοῦτο εἶχετο ἀληθείας, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστηθῶσιν ἄραγε ἢ ν' ἀνησυχῆσωσι διότι εἶχον αὐτὸν συνεπιβάτην; Ὁ Βρέδεζορδ ἔκλινε πρὸς τὴν δευτέραν γνώμην εὐρίσκων ἡκιστα καθησυχαστικὴν τὴν μορφήν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἰατρός, τοῦναντίον, δισχυρίζετο ὅτι ὁ Τούδωρ Βράουν δυνατὸν νὰ ἠπατήθη καλῇ τῇ πίστει βεβαιώσας τὸν θάνατον τοῦ Ὀδόνογαν καὶ ὅτι πιθανὸν ὑπὸ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἐσωτερικὸν νὰ κρύπτη τίμιον χαρακτήρα.

— Ἄν εἰζεύρη τίποτε, ἔλεγεν, ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ κατορθώσωμεν νὰ τὸ μάθωμεν ἐν τῇ οικειότητι, ἢ ὁποία κατ' ἀνάγκην γεννᾶται κατὰ τὴν διάρκειαν μακροῦ πλοῦ. Ἐν τοιαύτῃ